

CUVÂNT ÎNAINTE

la articolul lui Teodor Porucic „Terminologia cromatică în Basarabia”

În a doua jumătate a anilor 80 ai secolului trecut aveam discuții bătaioase cu unii colegi de serviciu cu privire la încetățenirea terminologiei științifice în limba română (pe atunci moldovenească). Ca să le dovedesc că româna nu este o limbă săracă, am colecționat de prin literatura română pe care o aveam la dispoziție în câte feluri spunem noi Binelui Suprem și Răului Infernal. Numărul mare de nume colecționate m-a uimit și pe mine însumi, de aceea ceva mai târziu le-am adunat pe toate într-un articol intitulat „Binele și răul” pe care l-am publicat în „Literatura și arta” din 31 octombrie 1996 (o variantă mai completă fiind publicată pe paginile aceluiași săptămânal la 2 septembrie 1996). Tot prin acel timp mi-a venit ideea să colecționez denumirile culorilor în limba română (și chiar mostrele de culoare). În timpul unei expoziții personale a pictorului Grecu (la care țin foarte mult), avută loc în incinta Catedralei centrale a capitalei, pe atunci sală de expoziții, am avut o discuție fructuoasă cu maestrul Grecu, însăilând unele impresii de la expoziția domniei sale în articolul „Să privești la lume printr-un ochi de apă”, publicat tot în „Literatura și arta” la 2 aprilie 1987. Printre altele mi s-a întipărit mult următoarea mărturisire a maestrului Grecu.

Odată, pe când lucra la un tablou într-un sat din zona codrilor, cu vestite garduri și porți, s-a apropiat tiptil, pe la spate o țărancă și privea la tablou. Când maestrul a simțit că cineva îi urmărește lucrul, a întors capul. Țărancă puțin jenată i-a spus pictorului: „Iată acolo (arătând cu degetul), culorile nu se logesc”. Grecu a privit atent la acel loc al tabloului și a căzut de acord cu țărancă. Apoi a adăugat pentru noi, cei care îl ascultam, că țesătoarele de covoare au un simț al culorilor foarte dezvoltat, deslușesc până la 300 de nuanțe de culori. Am rămas uimit, manualul de fizică vorbește elevilor numai de cele 7 culori ale curcubeului. Mai apoi am citit într-o revistă (calculatoarele personale încă nu erau accesibile pentru noi) că japonezii îi învață pe copii încă de la cea mai fragedă vârstă să deprindă culorile, cât mai multe, lumea colorată se prezintă informațional mult mai bogată. De altfel, și Eminescu ne îndeamnă să vedem lumea spectral. Aceste lucruri m-au întărit și mai mult în convingerea de a colecționa denumiri de culori și mostre de culori. Trebuie să recunosc însă că vârtejurile vieții nu mi-au permis să realizez visul. Ba chiar problema s-a dovedit a fi cu mult mai grea decât mi-o imaginasem, în limba română lipsesc încă multe dicționare.

Recent însă am aflat din întâmplare de la inimoasa cercetătoare lingvistică Lidia Vieru că există un articol al lui Teodor Porucic intitulat „Terminologia cromatică în Basarabia”, publicat în revista „Viața Basarabiei” nr. 4, p. 49 – 58, din 1932. Am rămas uimit, problemele pe care noi abia acum, la început de secol XXI, am înțeles să le punem, erau formulate de înaintașul nostru Teodor Porucic încă la începutul anilor 30 ai secolului XX. Astăzi, când aproape toată lumea are acces la calculatoare personale, la produsele industriei textile mondiale, este nevoie ca niciodată să cunoaștem cât mai bine terminologia cromatică. În cele ce urmează reproducem articolul amintit, închinându-ne cu pioșenie în fața muncii lui Teodor Porucic și sperând că acest articol va genera noi cercetări în domeniul de referință.

Ion Holban
4.12.2005

TERMINOLOGIA CROMATICĂ ÎN BASARABIA

Teodor PORUCIC

VIAȚA BASARABIEI, NR. 4, 1932, P. 49 – 58

Agrogeologia este o știință nouă în țara noastră și, în particular, terminologia colorației pământurilor nu este precizată. Am căutat pentru acest motiv să adun toți termenii cromatici din limba populară română, mai ales acei întrebuiți la E. de Prut. La început credeam că o să fie puține cuvinte, dar foarte curând am văzut că sânt destul de multe. Am cercetat literatura și dicționarele, dar n'am găsit nicăeri vre'o enumerare a cuvintelor din cromatica poporului român. În lista de față dau 400 cuvinte, culese de mine și cred că s'ar putea aduna încă pe atâtea. Deși eu ca agrogeolog am rămas nemulțumit, căci n'am găsit termenii căutați, dar sper că nota de față va fi de folos altor cercetători din alte ramuri ale științelor. Pe măsură ce voi aduna termeni noi, îi voi da publicității. E de regretat că până acuma nimeni nu s'a ocupat cu această chestiune, care este interesantă și din punct de vedere al istoriei industriei românești. Se știe, cât de intensă era altă dată industria fabricării culorilor în țara noastră, mai ales în vederea colorării țesăturilor (covoare, pânze). Aceste culori se fabricau din plante și erau de o tărie înseninată: vâpselele vechi nici pan acuma nu s'au decolorat pe covoare și țesături. Covoarele basarabene vechi, cari se caută cu atâta sânguință de amatori — au devenit o celebritate.

Nadăduesc că acest prim studiu din cromatica poporului român va da îmbold și altora să se ocupe cu studiul cromaticei naționale populare, să cerceteze mai adânc materialul interesant, care este atât de bogat și din punct de vedere lingvistic și din punct de vedere tehnic. *T. Pamfil* a publicat un studiu asupra fabricațiunii culorilor din vegetale, anume — fabricarea lor după metodele întrebuițate de boiangiii de la țară, cari nu sânt alt ceva de cât metode vechi întrebuițate, probabil, încă din antichitate.

La lista de față țin să mai adaog o explicare; anume— țin să amintesc că aproape pentru fie care culoare poporul deosebește următoarele nuanțe: *deschis, închis, întunecat; aprins, stins; slab, tare, spălăcit, veșted*. Nuanța— întunecat — se întrebuițează atunci, când culoarea bate în negriu atât de mult, încât cea fundamentală aproape rămâne ea ca nuanță. De pildă „roșu întunecat” este cea a vișinei răscapte, care este aproape neagră.

Nuanța „aprins” este cea a culorii foarte bățătoare la ochi.

Nuanța „tare” este cea a culorii intense: „adânci”, „puternice”.

Termenul „spălăcit” se întrebuițează atunci când culoarea este atât de ștearsă, de parcă ar fi fost spălată și a rămas cu urme bine vizibile. Termenul „veșted” se întrebuițează atunci, când culoarea e slăbită de parcă s'ar „fi veștejit” spălăcindu-se parțial. Culorile actuale produse de fabrici se vestejesc cu timpul, mai ales dacă ele sânt influențate de razele solare.

Unele colorațiuni se mai numesc „ochioase”, atunci când ele bat la ochi. Altele se numesc în nuanțări „șterse”, când ele se prezintă de parcă ar fi fost șterse mai mult sau mai puțin. De pildă: „roșu șters”, „verde șters”, „albastru șters”.

Și în limbajul popular ca și în acel al cărturarilor, se întrebuițează acele numeroase combinațiuni de termeni, cari sânt în uz și în literatură și cari arată combinarea a 2 sau chiar a 3 culori vizibile. De pildă: verde-roșcat, roș-gălbui, galben-cafeniu.

Un termen foarte interesant este acel de „zburătură”, care se întrebuițează atunci când nuanța nu este fixă, ci se schimbă după situația obiectului colorat față de ochi. Aceste

44 Terminologie

nuanțări azi sânt foarte des întrebuințate în fabricatiunea stofelor pentru dame: aceste stofe când le privești dintr'o parte par de pildă roșii, iar din altă parte — albastre.

Este de remarcat că o bună parte a termenilor cromatici sânt derivate dela numirile florilor ori păsărilor sau animalelor, ori chiar plantelor. De pildă: stejăriu, șoricu, stânjenu, curcudușiu, etc.

Pentru operația vâpsirei sânt următorii termeni: boesc, vopsesc, pogonicesc.

Pentru felul vâpselii sânt termenii următori: fel, soi, sort, color, polimă, pochia, boia.

Am mai observat că înțelesul unor cuvinte *variază* după regiuni. Ar fi foarte interesant să se facă cercetări asupra acestor variațiuni regionale.

Abraș — Blond, Alb,

Aguziu galben — Culoarea fructelor galbene de dud.

„ fumuriu — „Pestriț. Alb cu pete negre spălăcite

Alaciu — culoarea spicului grâului alac.

Alagea — Verde (?).

Alămâiu — Galben deschis ca a coajei de lămâie,

Alamău - „ strălucitor ca a alamei.

Alb ca laptele — Alb puțin gălbui — albăstriu.

ghjpcelu — Alb cu ten delicat.

scoica - „ slab gălbui, puțin mat și puțin strălucitor.

caretele— „ albăstriu-mat.

omătu - „ curat, aproape strălucitor.

spuma laptelui — Alb delicat, catifelat, slab gălbui.

varu — Alb cu luciu gras — mat.

mânjit — Alb suriu cu intensitate ce variază puțin în dungi,

murdărit — Alb, murdărit'ici colo cu altă culoare.

Alb umplut — Alb suriu, cu nuanță ce doboară pe cea albă.

Albastru — Culoarea florilor de cicoare.

Albastrei — Alb cu nuanță, albăstrue foarte bine vizibilă.

Albăstrior — „ „ „ „ nu tocmai vizibilă.

Albăstriu — Nuanță albastră la or ce culoare. Albastru.

Albeț Albei Samănă la culoare cu Albeiu copt (iarba — Panicum dac-

Aibel Sur—Albiu cu nuanță albă foarte puternică. tylon),,

Albicel — Albișor. Albicios — Albin

Albineț - Termeni pentru arătarea nuanțării cu alb

Albinu - a culorii fundamentale a obiectului.

Albior întrebuințarea acestor termeni depinde

Albișor - de subiectivitatea persoanei De pildă

Albiu Alboi înseamnă cam prea alb, prea bălan,

Alboi Albui —înseamnă o nuanță albă mai slabă.

Albui — Albuiet. —Albuleț -Colorat în alb. dar micșorat în intensitate de altă colora

Albusor — ține mai mult sau mai puțin pronunțată ca nuanță. Albuț

Albușiu — Transparent ca albușul de ou, cu nuanță gălbue.

Aluniu — Galben închis slab pământiu ca la alune.

Alunele (în) — Colorat într'o culoare oarecare, dar sub formă de pete ca alunele de mari.

Arămiu — Roșu metalic (strălucitor) ca la aramă.

Argintiu — Alb „ „ „ „ argint.

Aurel Galben „ „ „ „ aur.

Auriu „ „ „ „ „

Arsuriu — Arzuriu

Arsuliu - Arzuliu Negru de parcă ar fi fost ars și pârlit.

Avai — Azuriu verzui (?)

Azuriu — Albastru deschis și intens.

Băburugiu — Rozalb violaceu ca floarea de rujă (Nalbă mare).

Bai — curat alb.

Bălai— Galben-aproape alb ca paiul de grâu,

Alb-cenușiu. Grii aproape

Bal -alb ca părul vacii.

Bala— Bălan. Alb slab gălbior.

Bălăior —

Bălăel - Cam bălan.

Bălan — Alb cu o nuanță slabă grie sau a altei culori, dar mai ales

Bălan — a culorii galbene.

Bîlăoacheș — Bălan ceva oacheș.

Bălău

Băiâun — Bălan pronunțat, adică cu nuanță bălană pronunțată.

Bălăunc -

Bălgîu — Verde gălbui, sau galben închis verzui ca a balegei de vită.

Băloi —

Băliu - Bălan.

Bălțat — Colorat într'o culoare, dar cu pete mari de altă culoare.

Băliic = Băluș = Bălușiu = Bălan.

Barhat — Roșu întunecat și foarte mat, bătând în cafeniu,

Barnuț

Barnaciu— Oacheș. Smead. Smad (cu nuanță cafenie).

Bejniț — Foarte negriu. (Or ce culoare poate fi „bejniță”),

Bel — Blond. Bălan, Slab gălbior.

Bilan — Alburii neclar pronunțat.

Boziu — Negru roșcat ca la fructele de boz.

Brândușiu — Alb mat și catifelat ca a brândușelor de primăvară.

- Violet deschis rozaceu ca a brândușelor de toamnă.

Breaz — Colorat într'o culoare, dar cu una sau mai multe pete albe mici într'un loc.

Brumat — Pete alburii pe un câmp închis, alcătuite din firioare albi și dese.

Brumărel —

Brumăriu — Alb suriu cu pete surii spălăcite, dar foarte deschise.

Bujoriu — Roșu închis tare și ochios.

Burătăciu — Verde deschis, tare și ochios.

Bursuniu — Roșu portocaliu.

Cafeniu — Brun ca a cafelei prăjite și măcinate.

Can — Negru (?)

Canabiu — Roșu ca vișina bine coaptă. Roșu întunecat. (In unele părți canabiu înseamnă galben întunecat).

Cănăbiu - Cu nuanță puternică de roșu întunecat.

Canariu — Galben ochios ca a penelor canarului.

Cânepiu — Verde întunecat ca a frunzei de cânepă.

Cănit — Murdărit tare cu culoare neagră.

Cănuriu — Culoarea canurei, adică galben veșted suriu Căpriu -

Căprui — Cafeniu cu nuanță gălbue.

Căpșuniu — Roșu închis violaceu pronunțat.

Caragiu — Negru închis.

46 Terminologie

- Cărămiziu — Roșu cu nuanță mată foarte pronunțată.
Cărbuniu — Negru „ „ „ „ „ „
Cărmăzîu — Roșu ca sângele, dar foarte bătător la ochi („ochios”).
Cărnîu — Roșu ca a cărnei, adică cu nuanțe ce variază în fâșii.
Cărunt — Înălbit tare în linii subțiri.
Castaniu — Cafeniu deschis cu nuanță gălbie tare.
Cătrăniu.— Negru-bruoiu sticlos.
Cederiu — Verde albiu ca mustul de mere.
Cenușiu — Sur deschis alburiu ori slab gălbui.
Ceriu — Galben închis mat ca la ceară, cu luciu gras.
„ — Albastru ca cerul, Chetrișică -
Chlclăzăriu — Albastru deschis aprins.
Chiatră vânata — Verde albăstrel. Uneori se zice albastru spălăcit,
Cicic — Roșu deschis.
Cireșiu — Negru roșcat strălucitor ca a cireșei amare coapte.
Colbiu -
Colbos — Cenușiu închis ca a colbului fără nici un luciu.
Colburiu — Galben mat slab pământiu.
Coleliu — Brumăriu-colburiu ca a unui câmp de colelie.
Comor — Se zice de ori ce culoare lipsită de nuanță : roș, comor, etc.
Corcodușiu — Galben deschis ca a corcodușei coapte.
Cotofăniu — Tărcat dungat ca la coțofene.
Creasta cucușului — Roșu închis foarte aprins.
Curechiu — Verde deschis ca a frunzei de curechi (varză).
- Dalb —
Dalbei— Alb nu tocmai curat: cu slabe bătăături.
Dedetiu — Albastru de o nuanță „dulce" (foarte plăcută).
Duziu galben — Galben ca fructul alb de dud (agud).
negru — Negru violaceu ca fructul negru de dud,
- Epuriu — Galben bruniu neegal colorat ca părul iepurelui.
- Fistichiu — Verde spălăcit ca sâmburii fisticurilor coapte.
Floarea bostanului — Portocaliu deschis și tare ochlos.
„ răsăritei — Galben aprins mai închis ca precedentul.
Florea — Prian, adică cu pete albe mici și destul de multe.
Florian— pe un câmp de altă culoare
Floriu Pătat peste tot. Bălțat mărunt peste tot.
Fumuriu — Brun negru spălăcit și mat ca a fumului.
Funinginiu —Negru întens și mat cu „zburătură" slab cafenie.
- Gâgâțele — Dedetiu. Colorat într'o culoare, dar cu pete dedetii.
Gălbăgior — Cam galben. Cu culoare gălbuie (apărută Gălbăgios - - } peste altă culoare)
bine pronunțată.
Galbăn — Galben.
ca paiu — Galben deschis ca paiul de grâu ori de orz. „ „ ceara— „ mat cu
luciu gras și slab ca la ceară. „ „ lutu — „ închis cu nuanță pământie și mată de
tot-„
floarea— „ bătător la ochi. „ „ frunza (uscată), adică veșted și mat, cu nuanțe
neegale.
Gălbăngior — Cu nuanță galbenă.

- Gălbănjos — Galben veșted amestecat cu altă culoare
 Gălbănjoc — Gălbui pronunțat.
 Gălbănușiu — Galben ca gălbenușu de ou.
 Gălbănuș — Galben binișor, adică, la altă culoare este amestecată și cea galbenă, care se deosebește bine pe câmpul colorat.
 Gălbăjoc — Galben veșted.
 Galben — Culoare galben tip este cea a gălbenușului de ou sau a
 Gălbicios — Gălbăjos. floarei de dovleac.
 Gălbinel — „
 Gălbiniu —
 Gălbior -
 Gălbioriu — Cam galben. Cu nuanță gălbicioasă slab pronunțată,
 Gălbui — Cam galben : cu nuanță galbenă bine pronunțată.
 Ghilan — Bălan dungat în dungă late albe.
 Ghilit - Albit.
 Ghioș - Alb curat fără nici o pată și fără nici o nuanță.
 Ghiorghiol — Amestec spălăcit de alb și roșcat.
 Ghiorghiolu -
 Ghiorghiulu — Roș deschis. Trandafiri. Profiri. Stacojiu.
 Ghiurghiulu -
 Ghivez -
 Ghivergiu — Purpuriu. Roșu aprins cu nuanță de vișină necoaptă bine.,
 Ghizăviu —
 Gigirliu —
 Gingirliu — Cafeniu. (Cafeniu-Stacojiu ?).
 Giurgiliu —
 Granguriu — Galben ca a grangurelui.
 Griv — Vărgat din negru cu alb. Fătat merunt. Băltat merunt.
 Grivei — Vărgat pestriț.
- Havai — Azunu-verzui'.
 Hulubiu - -
 Hulughiu — Gri albăstrui ca Penele porumbeilor (hulubilor).
 înecat — Or ce culoare închisă și cam spălăcită.
 înspicat — In culoarea spicului
 întunecat — Or ce culoare foarte închisă și tare.
 Izmuriu — Roșu închis.
- Lagiverde — Verde măsliniu.
 Lai — Sur deschis (cenușiu slab negru) ca părul oilor albe,
 Lămăiu — Galben ca coaja de lămae. țelesui de negru).
 Lău — Lai, adică alb sunu.
 Lemniu — Alb gălbui ca lemn.
 Liliachiu —
 Liliaciu — Albăstrui ca floarea liliacului, adică cu
 Lilichiu — nuanță violacee și albă
 Liliachiu —
 Lulachiu — Albastru închis cu nuanță delicată liliacee.
- Mânjit — Colorat fără nici o socoteală.
 Măriu — Verde ori roșu ca mărul.

48 Terminologie

- Mărmăziu — Viorele.
Mărmuratiu — Verde puternic, îngălbenit, ca a merelor murate.
Marmoriu — Alb ca marmora.
Măscărit — Colorat într'un fel și parcă murdărit cu altă culoare.
Măsliniu — Verde întunecat negriu cu luciu mat.
Merliu — Pestriț ca mierla (vezl-merliu).
Mestecăniu — Galben deschis ca frunza uscată de mesteacăn.
Meriu — Verde ca merul necopt ori roșu ca mărul copt.
Micșuniu — Violet ca floarea de micșunea.
Mierliu — Pestriț ca mierla: pete brunii cu pete cenușii.
Mierui — Albastru ca cerul (?).
Mohorît — Cafeniu violaceu ca floarea mohorului.
Muceziu — Pestriț cenușiu (ca un Ioc mucezii): pete spălăcite alburii gălbii și negrii.
Mur — Violet întunecat aproape negru ca mura cu nuanță roșie.
Murdar — Colorat într'un fel și apoi dat cu altă culoare, dar nu peste tot
Murg — Roșu întunecat. Murg bucin — ?
Munu — Violet întunecat negriu (ca poama murei) cu nuanță roșie.
- Năcăjit — Vopsit in mai multe culori.
Naftiu — Brun măsliniu cu nuanță (zburătură) verzue.
Năhuti — Galben deschis și mat ca a bobului de năhut copt.
Nărânzat —
Nărânziiu —
Nărânjiu - - Stacojiu. Purpuriu. Roș-vânăt aprins.
Năruziiu -
Narangi —
Năutiu — Năhuti.
Negreț — Negricios.
Negricios—
Negriu — Cu nuanță neagră bine pronunțată.
Negris -
Negrișor — Cu nuanță neagră mai slabă. Negru dereș — ?
 înfurcit — ?.
 apătos — Negru lucios,
 ca cărbunele, adică cu totul mat,
 beznă — Negru la maximum de intensitate,
 smoală, adică lucios, cu luciu sticlos,
 pana corbului, adică lucios cu zburătură albăstrue,
 mura, adică cu nuanță violetă roșcată,
 tăciunele, adică cu nuanță cenușie,
 tundra (sarica, zeghea), adică cu nuanță cafenie,
 stirigi: cu nuanță cafenie și cu luciu sticlos.
 tare -
 vârtos — Negrii intens și mat, bătător la ochi. Negruț — Negrișor.
- Neremziiu — Nărânziiu.
Nierliu — Tărcatei ca mierla (vezi Merliu).
Nierui — Albăstriu vinețiu.
Ninsoriu — Pestriț cu pete albe asemănătoare fulgilor de zăpadă. Nohotiu — Năhuti.
Nuciu Nucăciu— Galben ca coaja de nucă.
- Oacheș — Galben rumeniu cu nuanță negrie foarte pronunțată. Oarzău — Alb rumeniu.

Oloetic — Galben-verzui ca oloiul de cânepă.

Pag — Bălțat cu bălțături cam merunte.

Pământiu — Negru bruniu ca pământul.

Para focului — Roșu aprins. (Portocaliu).

Pârlit — Brunit (prin acțiunea soarelui). Cafeniu deschis.

Pătat — Colorat cu pete spălăcite,

Pătlăginiu — Roș ca pătlăgica roșie. Vânăt ca pătlăgeaua vânătă. Peag

Peg Pag.

Pelinu — Cenusiu-verzuf ca frunza pelinului» Pembe — Trandafiriu. Peratic — Portocaliu.

Perjiu — Vânăt tare, slab violaceu, ca pruna coaptă. Pesticior — Pestiț cu punctații merunte, dar cam Pestișor slabe ca intensitate (tărie).

Pestiț - Cu pete mărunte și numeroase

Pestritiu — chiar de diferite culori,

Picuriu — Pestiț cu pete rari și mari ca picăturile.

Pielea cucoanei — Roz gălbui.

Piersiciu — Violet mat ca coaja de piersic copt: cu spuzeală alburie.

Piestrit - Pestiț.

Pistruiu — Piestriț: cu pete de culori închise pe câmp deschis.

Plăvai —

Plăvan — Alb cenușiu, ceva mai închis ca bălan.

Plăviț — Alb-plăvan bătând în galben.

Plumbiu — } Cenușiu închis cu luciu slab metalic. Sur, slab lucios. Plumburiu — }

Porfiriu — Roș cărămiziu deschis transparent cu nuanță slabă gălbie.

Portocaliu — Roș aprins ca coaja portocalelor.

Porumbac — Tărcat cu pete divers colorate.

Porumbiu — Culoarea vânătă deschisă ca a porumbeilor sălbatici.

Porumbriu— „ „ negrie ca a porumbrelelor coapte.

Potlogiu — Cu pete mari ca niște potloage.

Potricaliu — Portocaliu.

Prăzuliu — Verde deschis ca prazu.

Prian — Tărcat: pete albe mari printre pete spălăcite porumbii.

Priean —

Priu — Floriu mărunț.

Prohir - -

Profiriu — Porfiriu. Roșcat transparent, slab gălbui.

Pruniu — Vânăt întunecat slab violaceu ca a prunelor coapte.

Puchițiu — Cu puncte multe (cu puchiței. In puchițele).

Purpuriu — Roșu ochios (bătător la ochi) deschis.

Rădaciniu — Galben ca miezul rădăcinei.

Rândunlu — Negru albăstrui lucios cu nuanță roșietică slabă.

Rochița păsăricei — Colorat în dungii: roz, violaceu, albastru, cari dungise pierd una în alta.

Roib — Roșu bruniu deschis.

Roșcat

Roșcoban — Roșu cărămiziu deschis cu nuanță slab galbenă.

Roșcovan —

Roșiatec —

Roșietec — Nuanță roșcată.

Roșior — Roșu spălăcit. Roș = Roșu = Roșiu — Culoarea Cerului la apusul sau la răsăritulsoarelui, înaintea ploii. Roș ca para focului — Roșu deschis aprins-

- „ „ jaratecu — Roș slab închis, foarte aprins.
„ „ sângele - „ întunecat aprins.
„ „ gotca — „ cărămiziu și mat, foarte intens.
Roș înflorit — Roșu cu nuanță neegală. Roșiut — } Roșuț - - } Nuanță roșie bine pronunțată.
Roz — Trandafiriu.
Rozalb — Roz deschis amestecat cu alb în pete spălăcite.
Rozatic — Alb sau galben cu nuanță roșie deschisă slabă.
Rozov — Roz.
Rubiniu — Roș închis transparent și tare.
Ruginiu — Roș închis ca rugina.
Rujan — Roș deschis alburii dungat ca floarea rujei.
Rujiniu — Roș ca rugina
Rujiu— „ deschis albiu dungat, slab violaceu ca floarea rujei.
Rumân— „ „ „ ca un obraz aprins.
- Săin — Alb suriu.
Săiu — Cenușiu.
Salcâmiu — Alb mat, slab gălbui ca floarea salcâmului.
Samaniu — Galben ca paiu de grâu copt.
Samuriu — Brun auriu lucitor.
Sâneliu (sâniliu) — Albastru închis mat ca sâneala.
Sângeniu —
Sângeriu — Roșu întunecat ca sângele.
Sângiu —
Sâniliu — Albastru închis mat ca sâneala.
Sarbăd — Palid, adică galben veșted și mat.
Sârbeziu — Cam palid.
Scorțișoriu —
Scortiu — Brun ca prafu de scorțișoare.
Scprușiu — Ros închis și intens ca poamele de scoruș.
Sein — Alb cenușiu. Lai cenușiu.
Sfânduc — Senin, deschis și uniform la culoare.
Sfecliu — Violet roșcat ca sfecla roșie.
Sineală — Albastru veșted,
Siniliu — Albastru închis mat ca a sinelei.
Slpichiu — Galben deschis ca floarea sipicei (plantă numită și bărburel).
Siv — Cenușiu bătaios la ochi.
Smad - Slab bruniu. Se zice de o culoare deschisă
Smead — (albă, galbenă, etc.), când are nuanța brunie tare.
Smolit — Bruniu mai intens; oacheș.
Șăfrăniu — Galben auriu.
Stacojiu — Culoarea coajei de portocală.
Stânjeniu — Albastru violaceu ca floarea stânjineilor.
Stlrigiu — Negru bruniu cu luciu sticlos ca stirigia din hornuri.
Stejariu — Verde intens ca frunza de stejar.
Sulfiniu — Galben deschis ca floarea de sulfină.
Sur — Alb amestecat foarte des cu negru.
Suriu — Nuanță sură.
Șaiu — Vărgat.
Sârg — Galben spălăcit ca culoarea unor cai galbeni.
Serpriu — Culoarea șarpelui: măsliniu amestecat cu cafeniu.

Siu — Cenușiu.

Socârlat — Stacojiu.

Sofrăniu — Galben deschis aprins

Șoreciu — Sur ca părul șoarecelui.

Tărcat — Colorat cu pete mici de diferite culori.

Tâstariu — Suriu tărcat ca blana lăstarului

Tirigiu — Roșu foarte închis și tare.

Topsecat — Roșu închis cu nuanță cafenie-

Trandafiriu — Roz ochios.

Tuciuriu — Negru ca tuciu, adică cu Puncte lucioase argintii.

Turchez — Albastru bătător la ochi-

Turciniu — Cenușiu violet deschis bătând în vânăt.

Turungiu — Portocaliu.

Undeiemniu - Galben verzui ca untdelemnul.

Ursiu —

Ursuliu — Brun ca părul ursului.

Vâlced — Vânăt.

Vâlvăriu — Culoare în care cenușiu, albăstriu și gălbiu sânt foarte bine amestecate, dar totuși se deosebesc.

Vânăt — Albastru întunecat, violaceu veșted. Albastrul cerului.

Vărgat — Colorat în dungi înguste. Vârstat — „ „ „ mai late. („In vârste", „In vârce").

Verde ca iarba — Verde intens.

„ „ buratecu — Verde deschis bătător la ochi,

„ „ curechiu — „ albiu.

„ „ stejaru - „ închis ca frunza stejarului,

„ „ pelînu „ cenușiu.

Verdișor — Nuanță verzue bine pronunțată. Verdune — Verziu. Verziu —

Verzui — Nuanță verde. Verzișor — Verdișor

Vinetei — Nuanța vânătă tare.

Vinețiu — Nuanță vânătă slabă.

Vinii galben — Galben ca vinul alb.

» roșu » » ,1 roșu.

Vioriu — Violet ca viorelele.

Vișiniu — Roșu ca vișina coaptă.

Vișină coaptă — Roșu întunecat ca vișina răscoaptă.

Zarzariu — Galben ca fructul de zarzăr (caise mărunte).

Zmeuriu — Violet roșcat ca fructul de zmeură.